

- 1 Z a t í m
- 2 T a j e m s t v í
- 3 S e t k á n í s M i l o u
- 4 C í t í m
- 5 T a m a r o t t i
- 6 Z á z r a k
- 7 M a r í í m
- 8 R e f l e x e
- 9 N e d ě l a t b o r d e l
- 10 F í
- 11 O s v í c e n
- 12 U d ě l á m t o s a m ě
- 13 L i b e r t ě
- 14 P r v n í b á s e ň
- 15 M a n a s a r o v a r
- 16 V á n o č n í č a s

WWW.TOMASKLUS.CZ
 © + © 2021 TOMÁŠ KLUS, S.R.O.

8 590233 057404

cít, specifická forma odrazu skutečnosti, ve které se vyjadřuje vztah člověka k světu. Může jít o vztah více méně trvalý (láska, nenávisť, úcta, pohrdání atd.), n. poměrně dočasný, vyvolaný konkrétní situací (radost, hoře, stud, hněv atd.). Výrazem c. jakožto trvalého vztahu mohou být podle okolností různé prožitky (láska se např. může projevovat radostí při setkání, zármutkem při loučení apod.). Jde-li o c. jakožto prožitek poměrně chvilkový, nazývá se emocií. Třebaže c. jsou v podstatě subj. vztahem člověka k lidem, ke společenskému životu a k přír. jevům, jsou stejně jako veškerá psychika člověka odrazem obj. světa, tj. jsou podmíněny obj. vlastnostmi předmětu. Protože však neodrážejí předměty samé, ale vztah člověka k nim, je obsah citu určen jak odlišnostmi předmětů, tak odlišnostmi jejich významu pro jeho život, pro uspokojení jeho materiálních a duchovních potřeb. Vznikání nových c., změna povahy prožitku člověka, je svědectvím změny jeho životních vztahů. – C. vznikají tím, že nové materiální a duchovní potřeby, objevující se v životě člověka a nabývající formy tužeb, podnětů, zájmů atd. (jakož i potřeby společnosti, které si člověk uvědomuje), rodí činnost zaměřenou k uspokojení těchto potřeb. Podle toho, zda tato činnost je úspěšná n. neúspěšná, vznikají c. různé povahy. C. vzniká vždy v nerozlučném spojení s poznávacími procesy, s počítky, s vjemy, s představami a s myšlenkami a je těsně spjat s činností člověka. Protože jde o specifickou formu vztahu člověka k celé mnohotvárnosti jevů a stránek skutečnosti, jeví povaha toho vztahu zvláštnosti toho kterého člověka, jeho morální profil, světový názor, návyky, jeho vnitřní svět. – C. člověka jsou sociální, společensky a historicky podmíněné, stejně jako je společensky a historicky podmíněna sama lidská osobnost. Od epochy k epoše se obsah c. mění, mizí některé c., které existovaly dřívě a objevují se nové. Individuální rozdíly lidí v oblasti c. jsou však mimořádně pronikavé. Tyto rozdíly značně závisí na typu nervové soustavy. Zvláště významnou úlohu při vzniku individuálních rozdílů v oblasti c. hrají životní podmínky člověka a zvláštnosti jeho činnosti. A protože jsou spjaty s veškerým psychickým životem osobnosti, mají zase zpětně výrazný vliv na všechny formy této činnosti, zvyšují n. snižují jeho aktivitu. Tvůrčí činnost lidí v kterékoli sféře není možná bez účasti c. Z celé mnohotvárnosti lidských c. je nutno zdůraznit zvláště význam tzv. vyšších c. Jde o c. mravní, estet. a intelektuální. Mravní c. je co do obsahu určen mravními normami v dané společnosti platnými. Poznávací činnost rodí u člověka svéráznou emocionální odezvu ve formě intelektuálních c. Jejich předmětem je jak sám proces nabývání znalostí, tak výsledek poznání. Při vnímání skutečnosti se člověk uvědoměle n. neuvědoměle řídí těmi či oněmi estet. kategoriemi a toto vnímání rodí estet. c. Předmětem estet. c. je příroda, společenský život a produkty uměl. tvorby.